

1. Strateegia meetme nimetus

MEEDE 1 - ETTEVÕTETE KONKURENTSIVÕIME SUURENDAMINE JA ÜHISTEGEVUS

2. Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus

Meetme rakendamine aitab kaasa ettevõtlusaktiivsuse kasvule mittepõllumajandusliku tegevuse suunas ning ettevõtluse üldisele konkurentsivõime ja suutlikkuse paranemisele. Meetmel on tähtis roll piirkonnale omase konkurentsieelise väljaarendamisel ning elukeskkonna, kohaliku elukvaliteedi ning piirkonna konkurentsivõime ja atraktiivsuse parandamise saavutamisel.

Meetme elluviimine:

- aitab kaasa maapiirkondades elukvaliteedi parandamisele ja majandustegevuse mitmekesistamisele;
- aitab läbi ettevõtjate vahelise koostöö ja ühistegevuse loomise ja arendamise kaasa oskuste omandamisele ja elavdamisele, et koostada ettevõtete arengut toetavaid turundustrateegiaid, neid arendada ja rakendada;
- aitab läbi kohalike toodete ja teenuste tõsta piirkonna tuntust ning eripära ja tutvustada selle kultuuri ja ajaloo pärandit ka väljaspool Saaremaad;
- aitab väärtustada toote või teenuse keskkonnasõbralikkust;
- parandab ettevõtjate ligipääsu informatsioonile ja täiendõppele.

3. Strateegia meetme eesmärk

3.1. Üldine eesmärk

Meetme üldiseks eesmärgiks on maaettevõtluse arenguks ning konkurentsivõime tõstmiseks sobilike tingimuste loomine Saare maakonnas:

- ettevõtlusvaldkonna väärtusahela terviklikkuse tagamine, mis suurendab ettevõtjate motivatsiooni ja majanduslikku huvitatust;
- majandustegevuse, mis põhineb kohapealse tooraine, loodusressursside, kultuuripärandi ning oskusteabe kasutamisel, soodustamine;
- ettevõtete konkurentsivõime tõstmine läbi spetsialiseerumise ja nutikate lahenduste rakendamise;
- erinevate osapoolte vahelise koos- ja ühistöö soodustamine.

3.2. Spetsiifilised eesmärgid:

- läbi lisandväärtuse andmise tõsta maaettevõtluse perspektiivikust ning kohalike loodus- ja kultuuriressursside efektiivsemat kasutamist;
- läbi ühiste tegevuste elluviimise ja koostöö arendamise töötlemise, tootearenduse, turunduse jt. valdkondades suurendada ettevõtjate konkurentsivõimet;
- parandada kohalike teenuste kättesaadavust;
- läbi informatsiooni kättesaadavuse tõsta ettevõtjate tööalast teadlikkust, oskuste taset ning ettevõtlusaktiivsust.

4. Toetatavad tegevused

4.1. Meetme eesmärgid viiakse ellu järgmiste tegevuste kaudu:

- 4.1.1. investeringud tootmisprotsessi ja taristusse (artiklid 17, 19);
- 4.1.2. investeringud ettevõtte tegevuste mitmekesistamiseks (artiklid 17, 19);
- 4.1.3. terviklik tootearendus sh uuringud, koostöö teadusasutustega uute toodete loomiseks (artiklid 14, 16, 19, 27, 35);
- 4.1.4. ühistegevuse toetamine eesmärgiga tagada kohalike toodete ja teenuste juurdepääs laiematele turgudele sh lühikeses toidutarneahela arendamiseks vajalikud tegevused ja investeringud (artiklid 14, 16, 19, 27, 35);

4.1.5. mittemateriaalsed investeeringud (artiklid 14, 16, 17, 19, 27, 35);

4.1.6. kutsealane õpe ja oskuste omandamine (artiklid 14, 19, 35).

4.2. Abikõlblikud kulud:

Toetatava tegevuse abikõlblikud kulud on Maaeluministeeriumi määrusest 23.10.2015 nr 11 tulenevad abikõlblikud kulud, mis on vajalikud toetatava tegevuse elluviimiseks:

4.2.1. ehitise ehitamise ja parendamise kulud;

4.2.2. taristuinvesteeringu (elektriga varustatuse, veevarustus- ja kanalisatsioonivõrgu, uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu ja juurdepääsuteede) ehitamiseks, rajamiseks või rekonstrueerimiseks tehtavad kulud ning nende juurde kuuluvate seadmete ostmise, paigaldamise ja vastava võrguga liitumise kulud. Taristuinvesteeringuks loetakse investeeringut üksiktarbija liitumispunktini;

4.2.3. ehitustegevuste ja taristuinvesteeringu üle ehitusseadustiku alusel kehtestatud korras omanikujärelevalve teostamine ja muinsuskaitse järelevalve tegemine (kokku kuni 3% investeeringuobjekti ehitustööde maksumusest);

4.2.4. projekti kontekstis olulise tähtsusega põhi- ja väikevahendite ning seadmete soetamis- ja paigaldamiskulud;

4.2.5. maastikusõiduki, veesõiduki või mootorsõiduki, mille sihtotstarve on teenuse osutamine tegevuspiirkonnas, soetamise ja liisimise kulu (sõiduk peab olema kehtestatud korras registreeritav);

4.2.6. masina, seadme, sisseseade või muu põhivara ostmise, liisimise ja paigaldamise kulud, sealhulgas patendi, litsentsi, autoriõiguse ja kaubamärgi omandamine;

4.2.7. infotehnoloogilise lahenduse ja tarkvara ostmise ning paigaldamise kulud;

4.2.8. tootearendusega seotud kulud sh. sisseostetavad tootearendusteenused, nt. konsultatsioonid, katsed ja analüüsid laborites;

4.2.9. turundustegevusega seotud kulud sh:

- infokandjate, jaotusmaterjalide valmistamise, kujundamise, tõlkimisega seotud kulud;

- veebiarenduse ja e-turunduse sh. kujundamise, programmeerimise ja tõlkimisega seotud kulud;

4.2.10. projekti kontekstis vajalikud partnerite ühishuvide kaardistamise, koostöövõimaluste teostatavuse uurimisega, siseriikliku ja rahvusvahelise koostööga seotud kulud, sh. õppereisidel ja muudel projekti elluviimiseks vajalikel üritustel osalemine sh. transpordi, majutuse ja toitlustusega seotud kulud;

4.2.11. projekti kontekstis vajalikud organisatsiooni tegevuse strateegilise planeerimisega seotud kulud sh. uuringu-, konsultatsiooni- ja koolituskulud;

4.2.12. siseriikliku ja rahvusvahelise koostööga seotud külaliste vastuvõtmisega seotud kulud (sh. sõidu-, transpordi- ja majutuskulud);

4.2.13. ürituste ja kampaaniate korraldamisega seotud kulud sh:

- maa, ruumide müügi- ja inventari rendikulu, meediapindade kulu;

- infokandjate ja jaotusmaterjalide valmistamise, kujundamise ja tõlkimisega seotud kulud;

- talgutööga seotud kulud sh. toitlustamine, tehnika rent, majutus.

- veebiarenduse ja e-turundusega seotud kulud;

4.2.14. ühis- ja teadmussiirde projektide elluviimisel projektijuhtimise otsesed personalikulud (kuni 20% ulatuses projekti abikõlblikest kuludest) ja kaudsed kulud (kuni 15% abikõlblikest projektijuhtimise otsesest personalikuludest). Projektide puhul, milles on ühendatud nii „pehme“ kui ka investeeringuprojekti elemendid arvutatakse projektijuhtimise tasu ainult „pehmete“ tegevuste abikõlblikelt kuludelt. Projektijuhi keskmine brutotunnitasu projekti elluviimise jooksul ei tohi ületada 10 eurot.

4.2.15. kulud, mis on seotud toetuse sümboolika kasutamisega;

4.2.16. kasutatud masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmise ja liisimise kulud on abikõlblikud, kui projektitoetust taotlev ettevõtja, mittetulundusühing või sihtasutus tõendab, et:

- masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmiseks või liisimiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;

- masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki hind ei ületa selle turuväärtust ja on uue samaväärse masina või seadme hinnast madalam;

- masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest juhul, kui taotleja ei ole VKE, ja vähemalt kolm aastat arvates PRIA viimase toetusosa väljamaksmisest juhul, kui taotleja on VKE.*

*Taotleja määratlemisel, kas ta on VKE või mitte, pole oluline juriidiline vorm, milles taotleja tegutseb, vaid fakt, kas tegeletakse majandustegevusega. Kuna ka mittetulundusühingud (MTÜ) ja sihtasutused (SA) võivad tegeleda majandustegevusega (MTÜ-d ei tohi tulu teenida, vaid see tuleb reinvesteerida MTÜ arengusse ning sihtasutuste majandustegevuse tulem tuleb taaskasutada põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks), siis see tähendab, et nii MTÜsid kui ka SAd võib vaadelda kui VKE-sid. MTÜde ja SAd puhul tuleks VKE nõuetele vastavuse määratlemisel hinnata, kas nad on riigi, sh ka KOVi valitseva mõju all. Kui SA asutajate hulka kuulub riik või mõni riigiasutus, sh ka KOV, siis tuleks vaadata, kuidas otsustamisel hääled jagunevad. Samasugune on lähenemine ka MTÜde puhul – kelle häälteel on otsustamisel rohkem kaalu – kas riigil, sh KOVidel või muudel liikmetel. Juhul, kui tegemist on riigi või KOV-i valitseva mõju all oleva MTÜ või SAg, siis ei ole tegemist VKE-ga ning järelevalveperiood on viis aastat. VKE erisus ei kohaldu, kui VKE ehitab projektitoetusega uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu.

*Investeeringuobjekt peab asuma SKK tegevuspiirkonnas.

*Abikõlblik kulu peab olema põhjendatud, selge, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekas ja toetuse eesmärgi saavutamiseks vajalik. Projektitoetuse taotleja tagab kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise.

*Projektijuhtimise otsesteks personalikuludeks loetakse tegevuste elluviimisega kaasnevad järgmised kulud:

- tegevusi elluviiva projektijuhi tööjõukulud, sealhulgas töötasu, lisatasu, preemia, puhkusetasu või puhkusetootus, mis on kooskõlas samasisulise töö eest makstava palgataseme või töötasuga;
- töölepingu lõpetamise ja muu seadusest tulenev hüvitis;
- seadusest tulenevad maksud ja maksed eelnevas kahes punktis nimetatud kuludelt, sealhulgas sotsiaalmaks, töötuskindlustusmaks ja haigushüvitise tööandjapoolne osa;
- füüsilise isikuga sõlmitud töövõtu- või käsunduslepingu alusel makstav tasu ning sellelt tasult arvestatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks.

*Toetatavate tegevuste elluviimise käigus tekkinud kaudsed kulud hüvitatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 67 lõike 1 punktile d ja artikli 68 lõike 1 punktile b kindla määra alusel, mis on kuni 15 protsenti abikõlblikest projektijuhtimise otsestest personalikuludest.

Kaudseteks kuludeks on:

- kulud bürootarvetele;
- sidekulud, sealhulgas telefoni- ja postikulu;
- infotehnoloogia kulud, sealhulgas kontoritehnika üür, rent ja liising ning serverite, võrkude ja kontoritehnika hooldus- ja paranduskulud;
- projektijuhi tööruumi üür või rent ja selle tööruumi kommunaalkulud, sealhulgas kütte-, vee- ja elektrikulud ning ruumide koristamise kulud;
- sõidukulud;
- raamatupidamiskulud;
- toetatava tegevuse elluviimisega seotud pangakonto haldamise kulud ja toetatava tegevuse elluviimisega seotud makse ülekandetasu.

Kaudsete kulude hüvitamise korral toetuse väljamaksmisel abikõlbliku kaudse kulu tegelikku maksumust ja tasumist ei tõendata ega kontrollita ning selline kulu ei kuulu hüvitamisele kuludokumendi alusel.

Ühisprojekt on projekt, mille tegevustesse on kaasatud vähemalt kaks partnerit (juriidilised isikud või füüsilisest isikust ettevõtjad), kellest vähemalt üks ei ole kohalik tegevusgrupp. Ühisprojekt viiakse ellu vähemalt ühe (12 kuud) aastase tegevuskava alusel hiljemalt 31.12.2021. Ühisprojekti puhul on üks ühisprojektis osalejatest taotleja, kes kaasab koostööpartnereid.

Teadmussirde projekti eesmärgiks on koolitus- ja teavitustegevus tegevuspiirkonna ettevõtluse arendamiseks ning ettevõtlikkuse tõstmiseks. Koolitus- ja teavitustegevuste alla mahuvad täienduskoolitused, infopäevad, konverentsid, ettevõtte külastused, õpiringid, ettevõtlikkuse tõstmise alased koolitused noortele jms. Teadmussirde projekti kestvus on kuni 31.12.2021 aastat ning isikute ring, kes võivad olla teadmussirdeprojekti kasusaajad, ei ole piiratud.

4.3. Mitteabikõlblikud kulud:

Kulud, mis ei ole abikõlblikud, on toodud Maaeluministeeriumi määruses 23.10.2015 nr 11 või teistes kehtivates toetuse jagamist reguleerivates normatiivaktides ja SKK strateegias.

SKK strateegia kohaselt ei ole toetatav:

- majutusettevõtte ehitamine, parendamine ja sisustamine statsionaarse põhivaraga;
- püsikulude tüüpi kulutused (palgakulud, ülalpidamiskulud jne).
- tegevused, mida toetatakse teistest toetusmeetmetest – meede on ettevõtluse toetamise meetmete suhtes täiendava iseloomuga toetades tegevusi, mis ei ole ühel või teisel põhjusel teistest Eestis rakendatavatest toetusmeetmetest abikõlblikud.

Määruse kohaselt ei ole abikõlblikud järgmised kulud:

- 4.3.1. maa ja olemasoleva ehitise ostmise ning üürimise või rentimise kulud;
- 4.3.2. käibemaks juhul, kui projektitoetuse taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist käibemaksuseaduse alusel. Taotlejal on kohustus ise selgitada Maksu- ja Tolliametiga, kas tegevus, millele toetust taotletakse on käibemaksu seaduse alusel tagastatav või mitte;
- 4.3.3. sularahamaksud;
- 4.3.4. riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;
- 4.3.5. õigus- ja raamatupidamisteenuse kulud;
- 4.3.6. viivis, trahv ja muu rahaline karistus ning kohtumenetluse korral menetluskulud ;
- 4.3.7. kulutused stipendiumile, annetustele, auhindadele, meenetele ja kingitustele;
- 4.3.8. erisoodustuselt tulumaksuseaduse § 48 lõike 4 tähenduses tasutav maks;
- 4.3.9. eksperdi või projektijuhi töötasu, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaksed, kui ekspert või projektijuht on ametnik või avalikus teenistuses töötav töötaja või riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse hallatava asutuse töötaja, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega;
- 4.3.10. sõiduauto ostmise ja liisimise kulud;
- 4.3.11. kasutatud sõiduki ostmise ja liisimise kulud, välja arvatud kasutatud eriotstarbelise sõiduki ostmise ja liisimise kulud, mille sihtotstarve on teenuse osutamine tegevuspiirkonnas;
- 4.3.12. kulud, mis on seotud liisingulepinguga, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulud, üldkulud ja kindlustusmaksed;
- 4.3.13. liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole hiljemalt viie aasta möödudes arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kuid kõige hiljem 30. juunil 2023 läinud üle toetuse saajale;
- 4.3.14. kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande asendamiseks tehtud kulud juhul, kui soovitakse toetust kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) §6 lg 1 ja 2 nimetatud valdkondade pidevaks ülalpidamiseks või antud valdkonda uuenduslikku lisaväärtust või innovaatilist elementi lisamata;
- 4.3.15. projekti toetatava tegevuse elluviimisega seotud üldkulud, välja arvatud ühis- ja teadmussirde projektijuhtimisega seotud otsesed personalikulud ja kaudsed kulud;
- 4.3.16. kasutatud kauba (välja arvatud masina või seadme) ostmise ja liisimise kulud;
- 4.3.17. kulud, mis ületavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud võrdlushindade kataloogi kantud asja või teenuse piirhinda, kui taotletakse toetust asja või teenuse kohta, mis on kantud nimetatud võrdlushindade kataloogi. Võrdlushindade kataloog <https://epria.pria.ee/epria2/#/hinnakataloog/valideeritud>;
- 4.3.18. ühisprojektis osaleva partneri kulud;
- 4.3.19. ehitustegevus, mis ei võimalda selle elluviimise järel ehitist sihipäraselt kasutada;
- 4.3.20. muud kulud, mis ei ole tegevuse elluviimisega või investeeringu tegemisega otseselt seotud;

4.3.21. toreduslikud kulud tsiviilseadustiku üldosa seaduse tähenduses ehk kulutused, millega taotletakse peamiselt asja mugavust, meeldivust, ilu jms.

5. Kohaliku tegevusgrupi nõuded projektitoetuse taotlejale ja toetuse saajale (sh. dokumendid , mida peab projektitoetuse taotleja esitama taotluse esitamisel)

Toetuse taotlejaks on:

- ettevõtted (VKE) sh osaühingud, aktsiaseltsid, füüsilisest isikust ettevõtjad, täisühingud, usaldusühingud, tulundusühistud;
- kolmanda sektori organisatsioonid, sh mittetulundusühingud, sihtasutused.

Projektitoetuse saamiseks esitab projektitoetuse taotleja selleks ettenähtud tähtajal PRIAle kohaliku tegevusgrupi kaudu elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu avalduse ja selles esitatud andmeid tõendavad dokumendid.

Projektitoetuse taotleja peab toetuse taotlemisel ja taotluse esitamisel järgima Maaeluministeeriumi määruses 23.10.2015 nr 11 §-de 27, 37 ja 42 toodud nõudeid.

5.1. Nõutavad dokumendid:

- 5.1.1. Leader meetme raames antava projektitoetuse avaldus;
- 5.1.2. Saarte Koostöökogu juhatuse poolt kinnitatud taotlusvorm;
- 5.1.3. finantsprognoos (ajakavas kuni 5 aastat);
- 5.1.4. vähemalt üks (1) hinnapakkumine ja/või toetatava tegevuse ja kavandatava investeeringu eeldatava maksumuse arvestus kululiikide kaupa, välja arvatud juhul, kui projektitaotluse esitab ühisprojekti taotleja, kelle eelarve on esitatud tegevuskavas (nõuded hinnapakkumisele vaata punktis 5.2.);
- 5.1.5. ehitusteatis- või ehitusloakohustusliku hoone ehitustegevuse puhul kavandatava hoone maksumuse eelarve vastavalt Leader määruse § 19 lõike 9 nõudele, mis esitatakse Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus ning mis on avaldatud PRIA veebilehel. Lisaks eelarvele tuleb taotlejal lisada illustreeriv joonis/joonised, asendiplaan jm. projekti kontekstis asjakohane materjal;
- 5.1.6. ehitise puhul väljavõte ehitusprojekti joonistest koos ehitusprojekti seletuskirjaga juhul, kui ehitusprojekt on nõutav ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras ning kui ei taotleta toetust ehitusprojekti koostamiseks;
- 5.1.7. äriühingu puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta aruande või kontserni puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta konsolideeritud aruande ärakiri;
- 5.1.8. ärakiri dokumendist, mis tõendab, et maa, millele planeeritakse ehitada, kavandatav ehitus, mida ehitatakse või kuhu seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt kolmeks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja on VKE, ning viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja ei ole VKE, või kui projektitoetust taotletakse uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks;
- 5.1.9. projektijuhi elulookirjeldus (CV), kui taotletakse toetust projektijuhtimise kulude kohta;
- 5.1.10. omavalitsuse kinnituskiri või ehitusteatis/ehitusluba, mis tõendab kavandatava tegevuse vastavust ehitusseadustikule ja omavalitsuse õigusaktidele. Kinnituskirjaga tõendab omavalitsus takistuste puudumist vastava loa väljastamise kohta projekti positiivse toetusotsuse korral;
- 5.1.11. sihtasutuse (SA) asutajate ja nõukogu liikmete nimekiri juhul, kui taotleja on sihtasutus. RHS §5 lg 4 kohaselt peab hanke korda järgima SA, mille üheks asutajaks on riik või mille asutajatest rohkem kui pool on RHS §5 lg 2 p 2 või 3 nimetatud hankijad või mille nõukogu liikmetest rohkem kui poole määravad RHS §5 lg 2 p 1–3 nimetatud hankijad ;

5.1.12. mittetulundusühingu (MTÜ) liikmete nimekiri mitte varasema kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuu esimese kuupäeva seisuga, välja arvatud usulised ühendused. MTÜ liikmete nimekirja esitamine on vajalik kontrollimaks, kas taotleja peab hinnapakkumuste saamiseks viima läbi hanke vastavalt Riigihangete seaduse (RHS) nõuetele. RHS §5 lg 2 p 5 kohaselt peab hanke korda järgima eraõiguslik juriidiline isik, mida põhiliselt rahastavad või mille juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest rohkem kui poole määravad või mille juhtimist muul viisil kontrollivad koos või eraldi RHS §5 lg 2 p 1–3 nimetatud hankijad või mõne muu Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi vastavad isikud ja mis on asutatud eesmärgiga täita põhi- või kõrvaltegevusena ülesannet avalikes huvides, millel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu.

5.1.13. toetatava tegevuse alustamise majandusaasta planeeritav kogutulu, sealhulgas avaliku tulu prognoos või tegelik tulu juhul, kui taotlejaks on sihtasutus või eraõiguslik juriidiline isik. Eeltoodu esitamine on vajalik, et selgitada välja, kas taotleja on hankija RHSi mõistes.

Toetustaotluse ja elluviidava projekti tulemuslikkuse hindamiseks on Saarte Koostöökogul õigus saada taotlejalt täiendavat infot ja dokumente.

5.2. Nõuded hinnapakkumusele.

Nõuded hinnapakkumisele on sätestatud Maaeluministeeriumi määruuses 23.10.2015 nr 11 §19 lg 8-9 ja §33.

5.2.1. hinnapakkumus peab sisaldama taotleja nime, välja arvatud juhul, kui hinnapakkumuseks on väljatrukki hinnapakkuja veebilehelt, hinnapakkuja nime, registrikoodi ja kontaktandmeid, hinnapakkumuse väljastamise kuupäeva ning toetatava tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta ja käibemaksuga maksumust;

5.2.2. kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot, on projektitoetuse taotleja või projektitoetuse saaja saanud vähemalt kolmelt teenust osutavalt, tööd pakkuvalt või kaupa müüvalt isikult võrreldavad hinnapakkumused koos selliste tehniliste tingimuste loeteluga, mis osutavad tehnilisele spetsifikatsioonile;

5.2.3. juhul, kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus jääb vahemikku 5000,00 – 29 999,99 eurot, võib taotleja saada vähem kui kolm hinnapakkumist juhul kui ta on hankija RHS §5 tähenduses ja ta on riigihangete registris avaldanud lihthanke teate töö, teenuse või kauba ostmiseks;

5.2.4. kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus on vahemikus 1000,00 – 4999,99 eurot või kui asjaomases valdkonnas on ainult üks teenuse osutaja, töö pakkuja või kauba müüja, on projektitoetuse projektitaotluse taotleja või projektitoetuse saaja saanud vähemalt ühe hinnapakkumuse, mis sisaldab teavet ostetava või liisitava kauba, töö või teenuse maksumuse ja koguse kohta;

5.2.5. väljavalitud hinnapakkumus ei tohi olla põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse eest tasutava hinnaga;

5.2.6. väljavalitud hinnapakkumus peab olema objektiivselt põhjendatud ja juhul, kui projektitoetuse saaja ei ole saanud nõutud arvu hinnapakkumusi või valinud odavaimat hinnapakkumust, peab selle kohta esitama põhjenduse.

5.2.7. projektitoetuse saaja ja isik, kellelt projektitoetuse taotleja või projektitoetuse saaja tellib teenuse või töö, välja arvatud projektijuhtimise korral, või ostab kaupa, ning nende osanik, aktsionär või tulundusühistu liige või juhatuse või nõukogu liige või seltsinglane ei tohi kuuluda üksteise juhatusse ega nõukokku ega omada osalust üksteise äriühingus, välja arvatud juhul, kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ei ületa 1000 eurot või kui projektitoetuse saaja on kohalik tegevusgrupp ja tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ei ületa 5000 eurot;

5.2.8. projektitoetuse saaja ei tohi jaotada tegevuse hinnapakkumust osadeks, kui toetatava tegevuse elluviimiseks või investeeringu tegemiseks vajalik teenus, töö või kaup on funktsionaalselt koos toimiv;

5.2.9. hanke korraldamisel järgitakse riigihangete seadust (RHS), kui projektitoetuse taotleja on hankija RHS § 5 tähenduses. Taotlejal on kohustus ise selgitada Rahandusministeeriumiga (infotelefon 6113701), kas tema, kui taotleja on hankija RHS § 5 tähenduses;

5.2.10. ehitusseadustiku kohaselt ehitusteatise- või ehitusloakohustusliku ehitustegevuse puhul, kus ehitatavaks ehitiseks on ehitusseadustiku tähenduses hoone, peab saadud hinnapakkumus sisaldama lisaks punktis 5.2.1. nimetatud andmetele hoone kohta järgmiseid andmeid:

- hoone nimetus;
  - ehitisregistri kood;
  - selle katastriüksuse katastritunnus, millel hoone paikneb või millele kavandatakse hoone ehitada;
  - hoone üldkulud;
  - vastava kululiigi olemasolu korral hoone ettevalmistuskulud, välisrajatiste kulud, aluse- ja vundamendikulud, kandetarindite kulud, fassaadielementide kulud, katusekulud, ruumitarindite kulud, pinnakatete kulud, sisustuse kulud, inventari kulud, seadmete kulud, tehnosüsteemide kulud, ehitusplatsi korralduskulud ja ehitusplatsi üldkulud;
- 5.2.11. kasutatud masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmiseks, peab taotleja olema saanud vähemalt ühe hinnapakkumuse kasutatud seadme või masina kohta ja ühe hinnapakkumuse uue samaväärse seadme või masina kohta, kui uus samaväärne seade või masin ei ole Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõike 6 kohaselt kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse;
- 5.2.12. kui taotleja taotleb toetust Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud võrdlushindade kataloogi kantud asja kohta, ei pea projektitoetuse saaja olema saanud hinnapakkumust.

5.3. Projektitoetuse saaja kohustused:

5.3.1. projektitoetuse saaja viib ellu toetatava tegevuse või teeb investeeingu ja esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeeingu tegemist tõendavad dokumendid kuni neljas osas ühe projektitaotluse kohta hiljemalt 31. detsembril 2021;

5.3.2. projektitoetuse saaja viib ellu määruse § 28 lg 3 p 2 nimetatud ühisprojektis kavandatud tegevuse või teeb investeeingu ja esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeeingu tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta hiljemalt 31. detsembril 2021;

5.3.3. projektitoetuse saaja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega pankrotiseaduse kohaselt nimetatud ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti;

5.3.4. projektitoetuse saaja vastab järgmistele nõuetele:

- tal ei tohi olla riikliku maksu võlga või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ja maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas;
- ta ei ole saanud ega taotle samal ajal sama kulu kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi.

5.4. Projektitoetuse saaja on kohustatud:

5.4.1. võtma projektitoetuse abil tehtud investeeingu sihtotstarbeliselt kasutusse hiljemalt 31.12.2021;

5.4.2. säilitama ja kasutama sihipäraselt projektitoetuse eest ostetud investeeinguobjekti vähemalt kolme aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest juhul, kui projektitoetuse saaja on VKE, ning vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui projektitoetuse saaja ei ole VKE või kui projektitoetuse saaja on VKE ja projektitoetuse eest ehitati uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrk;

5.4.3. esitama viimase maksetaotluse hiljemalt 31. detsembril 2021;

5.4.4. esitama ühisprojekti viimase maksetaotluse hiljemalt 31. detsembril 2021;

5.4.5. eristama selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamisega seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest;

5.4.6. võimaldama teostada projektitoetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet ja teha muid toetuse saamisega seotud kontrolle ning osutama selleks igakülgset abi, sealhulgas võimaldama viibida projektitoetuse saaja kinnisasjal, ehitises ja ruumis ning läbi vaadata dokumente ja toetuse abil ostetud vara kohapeal;

5.4.7. teavitama PRIAt viivitamata kirjalikult käibemaksukohustuslaseks registreerimisest käibemaksuseaduse § 20 alusel kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui projektitoetuse saaja on saanud toetust käibemaksu kohta;

5.4.8. esitama projektitoetuse kasutamisega seotud seireks vajalikku teavet SKK või PRIA nõudmisel;

5.4.9. vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 III jaotise I peatükis ja strateegia meetmes nimetatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele;

5.4.10. enne ehitustegevusega alustamist omama ehituse kohta ehitusluba või ehitusteatist ja viimase maksetaotluse esitamise ajal ehitise kasutusluba või kasutusteatist, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt.

6. Toetuse maksimaalne suurus ja määr

Minimaalne projektitoetuse suurus ühe taotluse kohta on: 2 000 €;
Maksimaalne projektitoetuse suurus ühe taotluse kohta on 200 000 €.

Projektitoetuse suurus ei tohi koos jooksva majandusaasta ja taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kahe majandusaasta jooksul eraldatud vähese tähtsusega abiga ületada 200 000 eurot, kui projektitoetuse saaja on varem saanud vähese tähtsusega abi ja kui antav toetus on käsitletav vähese tähtsusega abina. Vähese tähtsusega abi saajaks on üldjuhul ettevõtja. Riigiabi ja vähese tähtsusega abi register: <https://www.rahandusministeerium.ee/et/riigiabi>

6.1. Projektitoetuse määr sõltub projekti iseloomust:

6.1.1. projektitoetust antakse kuni 40 % toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest;

6.1.3. vee-, maastiku- ja mootorsõiduki, väljaarvatud liikurmasina ostmiseks ja liisimiseks projektitoetuse taotlemise korral antakse ettevõtjale, mittetulundusühingule või sihtasutusele projektitoetust kuni 30% investeeringuobjekti abikõlblikest kuludest;

6.1.4. projektitoetuse minimaalne määr on 15% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

6.2. Omafinantseering. Kui toetatava tegevuse elluviimisest saadakse tulu, makstakse projektitoetus välja summas, mis võrdub tegevuse abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude summa ning saadud tulu vahega, kuid mitte rohkem kui abikõlblike kulude hüvitamiseks antava toetuse summa.

7. Viide sihtvaldkonnale

Tegevused „Terviklik tootearendus, sh uuringud, koostöö teadusasutustega uute toodete loomiseks“ ja „Kutsealane õpe ja oskuste omandamine“ vastavad Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) prioriteedile 1 „teadmussiirde ja innovatsiooni parandamine põllumajanduses, metsanduses ning maapiirkondades“, panustades 1A sihtvaldkonna „innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmiste baasi arendamine maapiirkondades“ täitmisse.

Tegevus „Ühistegevuse toetamine eesmärgiga tagada kohalike toodete ja teenuste juurdepääs laiematele turgudele sh lühikese toidutarneahela arendamiseks vajalikud tegevused ja investeeringud“ vastab EAFRD prioriteedile 3 „toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heaolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses“, panustades sihtvaldkond 3A „Toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustoodetele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja tootmisharudevaheliste organisatsioonide kaudu“ täitmisesse.

Tegevused „Investeeringud tootmisprotsessi ja taristusse“, „Investeeringud tegevuste mitmekesistamiseks“ ja „Mittemateriaalsed investeeringud“ vastavad EAFRD prioriteedile 6 „sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine“, panustades sihtvaldkonna 6A „Tegevusvaldkondade mitmekesistamise, väikeettevõtete loomise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine“ täitmisesse.

8. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 nimetatud prioriteedid, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

Prioriteet 1 „teadmussiirde ja innovatsiooni parandamine põllumajanduses, metsanduses ning maapiirkondades“;
prioriteet 3 „toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heaolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses“;
prioriteet 6 „sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine“.

9. Viide arengukava meetmele, kui strateegia meede sellega kattub

Meede ei kattu arengukava meetmetega.

10. Strateegia meetme indikaatorid ja sihttasemed

10.1. Väljundindikaatorid ja soovitud sihttasemed:

- toetatud projektide arv: 110
- ühisprojektide arv: 10
- koolitatud inimeste arv: 100

10.2. Tulemusindikaatorid ja soovitud sihttasemed:

- loodud töökohtade arv: 15
- uued kohalikul toorainel baseeruvate toodete ja teenuste arv: 20
- lõpuleviidud tootearendusprojektide arv: 20
- ettevõtete efektiivsust tõstvate projektide arv: 50

11. Projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid

11.1. Üldised hindamiskriteeriumid

Ekspertid hindavad esmalt iga Taotluse osas, kas ta vastab üldistele hindamiskriteeriumile (JAH =1 punkt) või mitte (EI=0 punkti).

- 1) projekt peab kas kõrvaldama kogukonnale olulise valdkonna kitsaskoha või aitama kasutusele võtta potentsiaali (JAH/EI);
- 2) projekt peab edendama kohalikku algatust, aidates läbi maapiirkonna sisemiste arenguvõimaluste parema kasutamise kaasa maapiirkonna elukvaliteedi ja konkurentsivõime parandamisele ning majandustegevuse mitmekesistamisele (JAH/EI);
- 3) taotlus peab vastama määruses ja rakenduskavas esitatud nõuetele, sh peavad toetatavad kulud olema põhjendatud, selged, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud projekti eesmärgi saavutamiseks. Taotleja peab tagama kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise (JAH/EI).

Taotlused, mille kohta pool või rohkem kui pool hindamiskomisjoni koosolekul osalenud hindajatest on vastanud vähemalt ühele üldisele hindamiskriteeriumile EI, st vähemalt ühe kriteeriumi keskmine hinne on väiksem kui 0,51 punkti, pole võimalik heaks kiita. Neid taotlusi täiendavate hindamiskriteeriumite osas enam ei hinnata, kuna nad ei vasta kas määrusele või rakenduskavale või üldisele LEADER eesmärgile. Saadud punktide alusel arvestatakse taotluse summaarne koondhinne ning taotlus edasises hindamises ei osale. Taotlused, mille kohta üle poole komisjoni koosolekul osalenud hindajatest on vastanud kõigile üldistele hindamiskriteeriumitele selle taotluse osas JAH, st kõigi kriteeriumite keskmine hinne on vähemalt 0,51 punkti või enam, osalevad edasises hindamises.

11.2. Täiendavad hindamiskriteeriumid

Edasise hindamise käigus annavad hindajad taotlusele hinded täiendavate hindamiskriteeriumite osas, mis sõltuvalt meetmest on erinevate osakaaludega kogu hindest: erinevatel meetmetel on välja töötatud erinevad kriteeriumid, mida saab iga hindaja hinnata skaalal 0...5 ning igal kriteeriumil ka osakaalu protsent koguhindest. Meetmetel võib olla erinev arv hindamiskriteeriumeid. Iga kriteeriumi kohta arvutatakse hindajate keskmist hinnangut väljendav aritmeetiline keskmine hinne. Nimetatud keskmised hinded korrutatakse läbi kriteeriumite osakaaludega ning saadud tulemused summeeritakse taotluse koondhindeks. Taotlused, mille summaarne koondhinne on vähem kui 50% maksimaalsest võimalikust koondhindest ehk vähem kui 3 hindepunkti, ei ole võimalik heaks kiita, kuna need ei vasta strateegiale. Taotlused, mille summaarne koondhinne on 3 või enam hindepunkti, lähevad arvesse paremusjärjestuse koostamisel meetmete lõikes.

Meede 1. „Ettevõtete konkurentsivõime suurendamine ja ühistegevus” täiendavad hindamiskriteeriumid ja osakaalud kogu hindest (täiendavaid hindamiskriteeriumeid hinnatakse skaalal 0-5):

Kriteerium/osakaal koguhindest (%)

- 1) mõju väärtusahela terviklikkuse suurendamisele / 30
- 2) mõju kogukonna arengule / 20
- 3) mõju koostöö või ühistegevuse arendamisele / 20
- 4) kohapealse tooraine ja oskusteabe kasutamine / 15
- 5) projekti jätkusuutlikkus (sh taotleja elluviimisvõime) / 10
- 6) projekti uuenduslikkus / 5

Hindepallide tähendused:

- 0 mõju/toetus/kasu puudub
- 1 mõju/toetus/kasu väga väike
- 2 mõju/toetus/kasu väike
- 3 mõju/toetus/kasu rahuldav
- 4 mõju/toetus/kasu suur
- 5 mõju/toetus/kasu väga suur

11.3. Paremusjärjestuse koostamine

Paremusjärjestus koostatakse iga meetme lõikes eraldi võttes arvesse summaarsed koondhinded.

Võrdsete koondhinnete puhul tunnistatakse paremaks taotlus, mille puhul on taotletav toetussumma

väiksem. Võrdsete koondhinnete ja võrdsete taotletavate summade puhul tunnistatakse paremaks taotlus, millel on kõrgem omafinantseerimismäär. Taotluste paremusjärjestus reastatakse koos toetussummadega.

Projektitaotluste hindamist ja kriteeriumeid on käsitletud SKK juhatuse poolt kinnitatud Projektitoetuse taotluste hindamise korras. Projektitaotluste hindamine toimub elektrooniliselt e-PRIA keskkonnas.